

NEZISKOVÝ SEKTOR A PŘÍZRAK PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ OBCHÁZEJÍCÍ ČESKEM - NEBO JE TO JINAK?

Tak nám opět začaly dny pro neziskový sektor. Poznamenávám, že není mým záměrem zpochybnit záslužnou činnost občanských sdružení, nadací, nadačních fondů, ani obecně prospěšných společností. Avšak za pozoruhodné považuji, že jinak vcelku oprávněné chvalozpěvy na úlohu neziskového sektoru ve společnosti, téměř zcela opomíjejí činnost příspěvkových organizací a organizačních složek obcí (a od roku 2002 i krajů). Jakoby neexistovaly veřejné služby, které produkují tisíce příspěvkových organizací v podobě mateřských, základních a středních škol, nemocnic, zařízení sociální péče a samozřejmě – KULTURY! Zdá se, že příspěvkové organizace zkrátka do neziskového sektoru nepatří!

Osobně jsem přesvědčena, že oficiálně prezentovaná trvalá nechuť k tomuto způsobu zajištění služeb, které jsou dotovány z veřejných prostředků, pramení zejména z povrchnosti a z lenosti ducha. Lépe se zřejmě ve složitém světě orientujeme, jestliže přejímáme prohlášení mediálně vytvářených autorit, tlumočené obvykle bez pokusu o to, aby se příslušní tlumočící všeználkové alespoň pokusili o komentář či dokonce o polemiku. A tak jsme nadále svědky toho, jak kdysi kýmisi a z jakýchsi důvodů vypuštěný slogan o ekonomické nefunkčnosti a obecné zavrženíhodnosti příspěvkových organizací neustále krouží v povětrí. Obvykle odchylen a použit tehdy, když je zapotřebí zdůvodnit nějaké rozhodnutí, o jehož ekonomické racionalitě by se dalo s úspěchem pochybovat.

Velmi bych si přála, aby existence a činnost příspěvkových organizací a organizačních složek zřizovaných obcemi a kraji byla zpochybňována pouze s použitím věcných a ekonomických argumentů, nikoliv s použitím mediálních sloganů.

➤ **vícezdrojové financování kultury**

Již léta je oblíben bonmot o vícezdrojovém financování kultury, přičemž je zdůrazňováno, že příspěvkové organizace toho nejsou schopny. Umím-li ještě česky, pak vícezdrojové financování má zřejmě znamenat, že dotčená činnost (např. právnické osoby) je financována z více zdrojů. **Dokažte mi proboha už někdo, že je zákonem zakázáno, aby příspěvková organizace zřizovaná územní samosprávou měla příjmy z více legálních zdrojů.** Problém zřejmě není v tom, že příspěvkové organizaci takové příjmy (financování z více zdrojů) někdo neumožňuje. Problém je v tom, že buď ony „další“ zdroje neexistují nebo existují a nemají peníze nebo chuť je „dávat do kultury“.

➤ **ekonomická neefektivnost příspěvkových organizací**

Stálíci, zdůvodňující nepoužitelnost příspěvkových organizací, je tvrzení o jejich ekonomické neefektivnosti. Kdyby tento mediální šplecht neměl mnohdy tak nevrtné důsledky, snad by se jeden i pousmál. **Ukažte mi společnost s ručením omezeným nebo akciovou společnost, která v České republice ekonomicky efektivně (protože je podnikatelským subjektem) provozuje důstojnou knihovnu nebo muzeum – a to se všemi jejich funkcemi a odbornými předpoklady.** Pokud o takové knihovně nebo muzeu víte, sdělte mi to, prosím. **Samo-zřejmě - pouze v případě, že nebude mít žádné dotace z rozpočtu obce nebo kraje.** Pak mne přejde smích a pokud jich bude deset, všechno odvolám.

V čem spočívá ona údajná neefektivnost příspěvkových organizací? Že si nevydělají, resp. že náklady na poskytování veřejných služeb kultury jsou nižší než související příjmy od obyvatelstva? Že musejí být veřejné služby dotovány z veřejných rozpočtů? Že tímto způsobem je dorovnána ztráta z činnosti příspěvkové organizace?

Kdyby činnosti kultury (místní kultury) nebyly svojí povahou většinou ztrátové, tedy „netržní“, pak je už dávno vykonává podnikatel. **Pust'te do tržního prostředí knihovnu jako akciovku – bude-li mít schopný management, tak do roka a do dne bude dělat něco úplně jiného, než služby veřejné knihovny podle zákona č.257/2001 Sb. - nebo zkrachuje.**

Zamysleli se někdy ekonomičtí mudrlanti nad strukturou výdajů příspěvkových organizací v kultuře? 30 – 50 % výdajů představují mzdy a předepsané odvody mezd. Mimochodem – mzdy nijak horentní – a slyšeli jste přitom již o nějaké stávce v kultuře? Zbytek pak představují nákupy: energií, materiálu, služeb... Jejich ceny příspěvková organizace

neovlivní a bude-li chtít šetřit, pak nebude spotřebovávat a tedy i nakupovat a tedy i produkovat veřejné služby kultury. Ostatně např. za základní veřejné knihovnické a informační služby (vymezené v zákoně) nesmí knihovna vybírat poplatky od čtenářů či uživatelů informačních služeb. Proč? Protože tak stanovuje zákon.

V souvislosti s náklady příspěvkových organizací pouze letmo připomínám požadavek kolektivního správce autorských práv vůči knihovnám, který se týká poplatku za půjčování nahraných nosičů... Tj. z označených předmětů ochrany. Autorským dílem a předmětem ochrany jsou však nejen díla hudební či audiovizuální, ale i vědecká, literární, samozřejmě i databáze... V tomto technologickém věku jde vskutku o geniální a zcela neprůstřelný tah. Je činěn na základě zákona, nikoliv z důvodu dosahování zisku (kolektivní správa není podnikáním) a ani nedochází ke zneužití monopolního postavení... Pokud v budoucnu kolektivní správce poplatky sníží, či se uvolí k přistoupení na nějakou (pro knihovny výhodnější) smlouvu, zcela jistě bude poté veleben a ctěn...

Pokud chceme ušetřit na výdajích příspěvkových organizací kultury, tak nejlépe bude, když zhasneme a jako za dob praotce Čecha si v šeru budeme předávat kulturní dědictví jaksí „z ruky do ruky“, v lepším případě v podobě SMS. A pak se propustíme, protože tím ušetříme. Absolutně. Na kultuře. Jinak ne, protože si půjdeme stoupnout do fronty na úřad práce. Děti nepůjdou do knihovny, ale osedlají si vagóny metra či něco jiného, půjdou na dýzu, poslechnou svoji žízeň, budou sedět před obrazovkou – televize či počítače (to v lepším případě)... V tom horším se zvýší výdaje na protidrogové kampaně, na opatření k odstranění kriminality mládeže... a vůbec. Dokonce se na tom všem dá i vydělat – nebude-li knihoven – k čemu pak knihy? Ty se můžou prodat, vybavení včetně počítačů rovněž a barák pronajmeme nadějnému podnikateli. A v případě muzeí to půjde ještě snáze a nadračku...

➤ **veřejné služby kultury pořídí podnikatel levněji ...**

Už se někdo z odpůrců příspěvkových organizací věnoval tichému a odpovědnému ekonomickému rozjímání nad tím, zda vskutku lze levněji pořídít např. kompletní knihovnické a veřejné informační služby knihoven? **Zkuste si postavit nejprve projekt činností, pak k nim přiřadit náklady v běžných cenách (včetně průměrných mezd vypočtených ČSU) a vše prohnat ekonomikou nejprve příspěvkové organizace a poté ekonomikou s.r.o.** Schválně, co vám vyjde? V každém případě ztráta, která u s.r.o. bude vyšší. Proč? Protože knihovnické služby, jejichž nedotovaná cena bude pro finálního spotřebitele (občana)

obohacena o DPH, už málokdo koupí a dramaticky se sníží počet uživatelů. (*Mimochodem, je to jako s placením vody – čím se vody méně spotřebává, tím více stojí kubík..., některé náklady jsou zkrátka konstantní – ať vyprodukuje voda litr nebo hektolitr.*) Knihovnické a informační služby si zkrátka budou moci pořídít (pokud budou chtít) jenom ti, co na to budou mít... Kde pak budou prohlášení o dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb?

Obvykle jsou totiž podnikatelské záměry a představy o podnikání v kultuře postaveny na nevyřčeném předpokladu levného či bezúplatného nabytí nebo používání veřejného majetku, obvykle obohacené o nevyřčený předpoklad, že podnikateli nadále poplynou dotace z obecního rozpočtu – neboť když obec chce, abych jako podnikatel produkoval prodělečné veřejné služby kultury, tak ať mi dorovná ztrátu. Ne každý muzikál je totiž komerčně úspěšný...

➤ **převody a jiné souvislosti**

V posledních letech jsme svědky masivního odstátnění organizací poskytujících občanům služby, které byly předtím dotovány z rozpočtu státu. Pociťuji smutné zadostiučinění, když sleduji rozhořčení krajské reprezentace nad důsledky jejich převodu. Kde všichni byli, když se vedly debaty o reformě veřejné správy a když se v zákonodárném sboru schvalovaly příslušné zákony? Bylo možno zaznamenat jen velmi málo hlasů, které (obvykle poučeny obecní praxí) si dovolily poněkud reptat a oponovat mediálním sloganům. Pokud se chcete sami přesvědčit, věnujte čas nahlédnutí do záznamů z diskuze v zákonodárném sboru – např. k zákonu č. 157/2000 Sb. nebo k zákonu č. 290/2002 Sb. Pro jednu nápravu věci pak bylo nutno absolvovat cestu až k Ústavnímu soudu.

Mimochodem, když už je řeč o této slovné instituci, nedá mi, abych se s Vámi (samozřejmě z ryze účelových důvodů) nepodělila o citaci z odůvodnění nálezu Ústavního soudu č. 4/2003. V jednom stanovisku, které si Ústavní soud vyžádal ve věci zákona č. 3/2002 Sb. (zákon o církvích a náboženských společnostech), je uvedeno:

„Odnětí statutu církevních právnických osob charitám povede k opadnutí zájmu spolupracovat s nimi a podporovat je, **a to i proto (!), že církve nad nimi ztratí kontrolu, budou-li muset místo nich vzniknout nové obecně prospěšné společnosti nebo občanská sdružení.**“
(text zvýrazněn autorkou článku)

Vůbec mi samozřejmě nejde o celou tuto kauzu. Jenom mne zaujal argument: *církve nad nimi ztratí kontrolu, budou-li muset místo nich vzniknout nové obecně prospěšné společnosti nebo občanská sdružení.*

Doufám, že se nikoho a ničeho nedotknu, když uvedu analogii s příspěvkovými organizacemi. **Příspěvkové organizace zřizované územní samosprávou jsou zcela odvislé od rozhodnutí svého zřizovatele**, přičemž tato vazba je zdůrazněna i faktem, že po zrušení příspěvkové organizace přecházejí veškerá práva i závazky zrušené organizace na zřizovatele. **Prakticky to znamená, že zřizovatel je plně odpovědný za činnost a hospodaření jím zřizované příspěvkové organizace a to natolik, že se musí (po jejím zrušení) vypořádat s jejími závazky.** Což neplatí, pokud obec nebo kraj založí (být jako jediný zakladatel) jinou právní osobou – i když „neziskovou“.

Kam že to mířím? Inu k tomu, že **dobře vedená příspěvková organizace** (což vyžaduje plnou kvalifikaci nejen na straně organizace, ale i na straně jejího zřizovatele) **skýtá záruky poskytování veřejných služeb (kultury) občanům v takovém rozsahu, jak rozhodne zastupitelstvo a na kolik stačí obecní či krajský rozpočet.**

Zajišťování veřejných služeb (i kultury) dotovaných z rozpočtů územní samosprávy, není úplně ideální způsob. Je však z mnoha důvodů přijatelnější a mnohdy (pro obecní či krajský rozpočet ekonomicky výhodnější), než všechny ostatní způsoby.

Je proto zapotřebí se ptát, jaké ekonomické důvody vedou k tomu, že příspěvkové organizace (nejen kultury) jsou „transformovány“ na jiné typy právnických osob. Za nanejvýše pozoruhodné lze považovat, že tyto záměry se (zatím) ani tak moc netýkají veřejných služeb kultury, ale třeba zdravotnických zařízení... proč, to se můžeme jen dohadovat.

➤ **co se taky může stát...**

Modelujme si příklad. Zastupitelstvo obce rozhodne, že založí (jako jediný zakladatel) jiný typ právní osoby (např. s.r.o.) na poskytování veřejných služeb kultury (např. knihovny). Při zakládání s.r.o. (knihovny), kdy obec je jediným společníkem, zastupitelstvo rozhodne, že do této společnosti vloží svůj majetek – budovu a věci movité, které tvoří její vybavení (dlouhodobý i krátkodobý hmotný a nehmotný majetek). Jednatel společnosti ustanoví jednoho z členů zastupitelstva.

Poznamenávám, že příslušný člen zastupitelstva není ovšem zapsán v obchodním rejstříku svojí momentálně zastávanou funkcí zastupitele, ale jako fyzická osoba. Jednatel je statutárním orgánem s.r.o., je sice povinen řídit se rozhodnutím společníků (v tomto případě zastupitelstva obce), ale navenek je oprávněn (jako fyzická osoba a jednatel s.r.o.) jednat za společnost.

Majetek obce vložený do s.r.o. (knihovny) při jejím založení, se stává vlastnictvím s.r.o. Tato společnost je samostatnou právnickou osobou, založenou podle obchodního zákoníku a to za účelem podnikání a zapsanou (jako podnikatel) do obchodního rejstříku.

Co se týče veřejných knihovnických a informačních služeb, které jsou provozovány modelovanou s.r.o., pak nastane takováto situace:

- buď budou služby knihovny (s.r.o.) provozovány jako živnost (viz nařízení vlády č. 469/2000 Sb.)
- nebo se knihovna bude evidovat podle zákona č. 257/2001 Sb. a pak služby vymezené zákonem musí poskytovat zdarma nebo za poplatek, jehož výše nedosahuje nákladů spojených s poskytovanou službou

V prvním případě je činnost knihovny živnostenským podnikáním (se všemi důsledky), v druhém případě je sice rovněž podnikáním (zapsaným do obchodního rejstříku), nicméně s.r.o. za tyto služby smí pobírat pouze takové poplatky od uživatelů, které jí dovoluje zákon (číslo 257/2001 Sb.), v mnoha případech tedy bude poskytovat podnikatelské služby bez jakéhokoliv příjmu.

Lze tedy předpokládat, že taková knihovna, s.r.o. bude oprávněně požadovat:

- buď ceny placené uživateli jejich služeb stanovené tak, aby nejméně pokryly náklady spojené s jejich poskytováním
- nebo úhradu nákladů vzniklých z bezúplatného poskytování služeb (podle zákona č. 257/2001 Sb.) v podobě dotace od obce, tj. od jediného společníka s.r.o.

V prvním případě je pravděpodobné, že uživatelé služeb knihovny s.r.o. (čtenáři) nebudou schopni akceptovat ceny služeb a rezignují. V druhém případě je nanejvýše pravděpodobné, že výše dotace poskytnutá obcí knihovně s.r.o., bude nejméně o 22 % vyšší, než příspěvek poskytovaný knihovně – příspěvkové organizaci.

A teď o majetku. Ředitel příspěvkové organizace obtížně prodá budovu knihovny (kterou má svěřenu do správy podle zákona číslo 250/2000 Sb.) a s utrženou sumou (po odečtení a zaplacení daně z příjmů) odjede relaxovat do Thajska. Jednatel s.r.o. tak může učinit zcela v souladu se zákonem. Případné pocity provinění si odreaguje pověstnými masážemi... Z budovy knihovny s.r.o. (řádně zakoupené) nový vlastník oprávněně vystěhuje personál a nepotřebné harampádí a zařídí se po svém. S.r.o. knihovna půjde do konkurzu a obec se bude divit – nejen jako jediný společník s.r.o., ale i jako obec.

Že je to absurdní a přehnané? Ó nikoliv. Tak nějak se mohou věci dít i v kultuře. A to ještě nespekuluji o tom, jak výhodné by bylo učinit společností s ručením omezeným třeba muzeum i s jeho sbírkami. Společnost s ručením omezeným pak požádá (jako soukromý vlastník) o vymazání sbírky z evidence sbírek vedené podle zákona č. 122/2000 Sb. Ministerstvo, které evidenci vede, nemá žádný zákonný nástroj, jak tomu zabránit. S předměty, které nejsou zapsány do evidence sbírek pak může jejich soukromý vlastník (společnost s ručením omezeným statutárně představovaná jednatelem) naložit tak, jak mu zákon nezakazuje...

➤ **zákony a jejich vykladači**

Zdá se, že v poslední době majetek obcí a krajů, jakož i prostředky jejich rozpočtů přitahují různé vykuky a radily. Za slušný peníz a bez jakékoliv odpovědnosti za důsledky svých rad. Popravdě je ovšem nutno říci, že české právní normy bývají často formulovány podobně, jako věštby proslulé Sybily. (Její věštby prý nebyly jednoznačné a bylo je obvykle možno vyložit nejméně dvojím způsobem.) V tomto směru mne nadchl výrok Evropského soudu pro lidská práva, který **požaduje, aby zákon byl dostupný a srozumitelný a bylo možno předvídat následky, které vyvolá**. Obávám se, že mnohý český právní předpis by tomuto požadavku nedostál.

Již mnohokrát jsme konkrétně rozebírali možný význam a důsledky různých formulací použitých v zákoně, nechci zdržovat a odkazuji na již publikované články. Čeština je jazyk přebohatý a tak se mnohdy nelze divit... Výklad zákona provádí soud svým rozhodnutím. A tak si asi budeme muset počkat, až některé věci dojdou až před soudní stolicí.

V Ústavě je zakotveno, že obce a kraje jsou veřejnoprávními korporacemi, které mají vlastní majetek. Zákon č. 128/2000 Sb. a zákon číslo 129/2000 Sb. poměrně přesně popisují postup, kterým může zastupitelstvo právoplatně rozhodnout o prodeji či převodu vlastnictví k majetku obce nebo kraje. **Pokud někdo doporučuje, aby obce a kraje (místo příspěvkových organizací) zakládaly samostatné právnické osoby („ziskové“ i „neziskové“) a přitom vkládaly do těchto právnických osob majetek obce či kraje, pak bych (já osobně) na takové konání pohlížela jako na přípravu zákonem nedovoleného způsobu privatizace obecního či krajského majetku, jako na návod k neoprávněnému nakládání s veřejným majetkem. Odpovědnost za rozhodnutí a jeho důsledky však samozřejmě nese zastupitelstvo.**

Je velmi smutné, že samotné **texty právních předpisů v oblasti ekonomiky, zakládají nerovnoprávné a nevýhodné postavení nejen příspěvkových organizací, ale i samotných jejich zřizovatelů - obcí**

a krajů. Proč tohle tvrdím? Pokusím se o stručné (a tedy ne zcela přesné) zdůvodnění a uvedení příkladu.

Obec vlastníci majetek je povinna o tomto majetku vést evidenci předepsanou zákonem č. 563/1991 Sb. Podle platných postupů účtování tento majetek tzv. „neodepisuje“, resp. neúčtuje o odpisech (účetních, nikoliv daňových). Pokud obec s tímto majetkem dosahuje příjmů, které podléhají dani z příjmů, pak může (!!! nemusí – daňové odpisy nejsou povinné) pro účely výpočtu daně z příjmů tento majetek (v přiměřeném rozsahu) odepisovat.

(Protože však obec sama je příjemcem daní z příjmů právnických osob, pokud je obec sama poplatníkem, pak ani k daňovým odpisům nemá ekonomický důvod.)

Pokud však obec tentýž majetek svěří do správy jí zřizované příspěvkové organizaci, pak tato organizace je povinna účtovat o odpisech (při převzetí majetku do správy ještě je povinna odpisy dopočítat za dobu jeho používání obcí). Pokud má příspěvková organizace příjmy podléhající dani z příjmů, pak nemůže uplatnit daňové odpisy, protože daňové odpisy provádí (v tomto případě) pouze vlastník, tedy obec. Příspěvková organizace je poplatníkem daně z příjmů, přičemž odvedené daně jsou příjmem státního rozpočtu a dále přerozdělovány podle zákona.

Pokud tedy jako obec svěřím do správy mnou zřizované příspěvkové organizaci svůj majetek, pak musím v jejím rozpočtu zohlednit i účetní odpisy... Není to poněkud bláznivé? Kde je tady ekonomická logika? A navíc – účetní odpisy prováděné příspěvkovou organizací nejsou „daňově“ účinné. Sice je mám (pro účely účetní závěrky) vykázány v účtové třídě 5 jako náklady, ale pro výpočet daně z příjmů je nemohu použít. Jinak se mohu dostat do situace, že kontrolní orgán mi neuzná účetní odpisy jako náklad pro účely daně z příjmů a předepíše příslušnou sankci – takže daňové povinnosti prakticky podlehne i dotace na provoz z rozpočtu zřizovatele. (Pokud pro účely daně z příjmů neuvedu účetní odpisy, tak mi v účtové třídě 6 opět bude poněkud „trčet“ suma příjmů v objemu účetních odpisů, proti kterým nebudu mít postaveny žádné náklady...)

Obec (jako zřizovatel a vlastník majetku odepisovaného příspěvkovou organizací) v zásadě několikrát prodělá, protože na výnosu daní z příjmu právnických osob odvedených obcí zřizovanou organizací se podílí jen nepatrně. Větší část objemu této daně z příjmu právnických osob se stane příjmem státního rozpočtu, o jehož rozdělení se rozhoduje podle zákona.

Na závěr této nudné pasáže si dovolím položit několik otázek (zamýšlených jako otázky návodné):

- Je povinností zřizovatele pokrýt příspěvkem na provoz i tzv. účetní odpisy?
- Stane se něco nedovoleného, když příspěvková organizace bude z tohoto důvodu v účetní ztrátě?
Anebo jinak:
- Nemohu svěřit příspěvkové organizaci svůj majetek (obce) do bezplatného užívání s tím, že o majetku účtuji (jako obec a vlastník) a příspěvkové organizací poskytnu příspěvek pokrývající (mj.) pouze náklady na užívání mého majetku?

Podle mého soudu – není, nestane, mohu..., zákon mi to nezakazuje (ani nepřikazuje) a chovám se ekonomicky racionálně.

Bude-li ostatně zapotřebí zakoupit nový majetek pro potřeby činnosti příspěvkové organizace poskytující (zřizovatelem přikázané) veřejné služby kultury, tak (bude-li mít zřizovatel prostředky) tak učiní – přesto, že příspěvková organizace bude mít prázdný investiční fond (protože neúčtuje o odpisech).

Proč by obec (jako zřizovatel příspěvkové organizace) měla absolvovat kompletní virtuální kolotoč účetních odpisů, když se stále jedná o tentýž majetek ve vlastnictví obce? Proč by měla nastat situace, že o majetku obce vede evidenci (a účtuje o něm) příspěvková organizace, když **zákon ukládá obci, aby o svém majetku vedla evidenci** - i podle zákona č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví.

Vidíte někde nějaký problém? Já ho vidím v tom, že předpisy mi o tomtéž majetku téhož vlastníka jednou přikazují účetní odpisy provádět, jednou nikoliv.

Závěrem ještě k jednomu výkladu zákona – tentokrát z pera Ministerstva financí ČR, které bylo publikováno v lednu 2003 v příslušném věstníku, nese čj.: 124/43 515/2002 a jmenuje se: Stanovisko Ministerstva financí k problematice vlastnictví majetku příspěvkových organizací zřízených obcí nebo krajem

Stručně shrnuji podstatu:

- Ustanovení zákona č. 250/2000 Sb. " k problematice vlastnit a nabývat majetek příspěvkovými organizacemi zřízenými územními samosprávnými celky" jsou nejasná, ministerstvo provedlo důkladný rozbor současného právního stavu, z něhož vyplynulo, že příspěvkové organizace zřízené obcí nebo krajem mohou být a jsou vlastníky majetku.

Je dosti s podivem, už samotný fakt, že **MF ČR směle konstatuje, že zákon, který samo předkládalo, je neúplný a jeho ustanovení nejasná.** V takovém případě předložilo vládě a Parlamentu ČR legisla-

tivní zmetek. Pak by bylo lépe navrhnout změnu zákona a nevydávat jakási stanoviska, o jejichž právní závaznosti pro obce, kraje a jimi zřizované příspěvkové organizace se dá s úspěchem pochybovat.

Ministerstvo financí je zmocněno k tomu, aby vydávalo a upravovalo předpisy týkající se účetnictví, Ministerstvo financí ČR však není žádným zákonem zmocněno a oprávněno rozhodovat o tom, zda majetek ve vlastnictví obcí a krajů za jistých okolností přestává být ve vlastnictví obcí a krajů. O tom rozhodují orgány obce, případně soud. Proto je možno uvedené stanovisko považovat za úkon, který není v souladu se zákony ČR. Připomínám, že samostatnou působnost obcí a krajů lze omezit pouze zákonem. **Do samostatné působnosti územní samosprávy spadá i rozhodování o majetku obce a kraje.** Uvedené stanovisko Ministerstva financí ČR poskytuje oporu snahám privatizovat majetek územní samosprávy způsobem, který odporuje zákonu č. 128/2000 Sb. a zákonu č. 129/2000 Sb.

Navíc argumentace použitá ke zdůvodnění podstaty publikovaného stanoviska, tj. závěru, že příspěvkové organizace zřízené obcí nebo krajem mohou být a jsou vlastníky majetku, je podpořena velmi rozvíklanými argumenty. Podrobnější rozbor jednotlivých vět stanoviska by zabral neúměrně místa i trpělivosti. Lze tedy doporučit osobní seznámení s textem. Důvěřuji tomu, že čtenáři jsou již s problematikou obeznámeni a nepropadnou panice. Dovolím si však přece jenom na dva obzvláště vyvedené argumenty upozornit.

- „Příspěvkové organizace jsou vlastníkem majetku pořízeného z vlastních zdrojů - např. zřizovatelem povolené doplňkové činnosti.“

K tomu je zapotřebí připomenout, že příjmy z doplňkové činnosti (po odvedení daně z příjmů) jsou příjmem fondů příspěvkové organizace. Ovšem za podmínky, že zřizovatel schválí zlepšený hospodářský výsledek. Poté je zřizovatelem schválena výše převodu do rezervního fondu. Rezervní fond neslouží k pořizování majetku. Tomu slouží investiční fond, jehož příjmy nejsou tvořeny z příjmů z doplňkové činnosti. Zřizovatel ovšem může schválit použití části rezervního fondu příspěvkové organizace k posílení jejího investičního fondu. (To vše je uvedeno v zákoně č. 250/2000 Sb.) O jakých „vlastních“ zdrojích příspěvkové organizace, jejichž užití nezávisí na vůli zřizovatele, je ve stanovisku MF ČR vlastně řeč?

- „Zřizovatel nesleduje tento majetek předaný do správy zřizované příspěvkové organizaci v žádné další evidenci.“

K tomu lze pouze připomenout, že § 38, odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. praví, že „Obec vede evidenci svého majetku.“ V odkaze k této části

zákona je uvedeno, že se jedná i o zákon č. 563/1991 Sb., resp. o evidenci majetku podle zákona o účetnictví. Totéž je uvedeno v § 17, odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., dokonce i s odkazem na zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví. (!!!???)

Chce snad ministerstvo podobnými stanovisky omezovat zákonem stanovené pravomoci orgánů obcí a krajů, zasahovat do výkonu samostatné působnosti obcí a krajů, zakazovat vykonávání povinností, které jsou obcím a krajům uloženy zákonem? **Ostatně – ví vůbec ministerstvo, co jsou to příspěvkové organizace zřizované obcemi a kraji, když ve vyhlášce č. 505/2002 Sb. k provedení zákona o účetnictví tyto organizace definuje v jednom případě odvolávkou na § 9 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, který byl již dávno zrušen. V druhém případě odvolávkou na § 5 zákona č. 129/2000 Sb., který pojednává o znaku a praporu kraje a jejich užívání?**

V této souvislosti mne napadá, že by možná bylo užitečné, aby se ministerstvo soustředilo na doladění termínů používaných v jím vydávaných právních normách. Např. vysvětlit, zda dále uvedené termíny znamenají totéž, či nikoliv. Pokud nikoliv, bylo by pěkné, přiblížit jejich obsahové rozdíly:

- „hospodaření“ - § 28, odst. 1, věta první, zákona č. 563/1991 Sb.
- „právo užívání“, § 34, odst. 2, písm. a) vyhl. č. 505/2002 Sb.
- „užívání“, Účtová třída O, Čl. IV., odst. 10, opatření čj. 283/76 104/2000
- „užívání“, Účtová třída O, Čl. XI., odst. 4, opatření čj. 283/76 104/2000
- „správa“ § 26, písm. e) zákona č. 250/2000 Sb.
- „správa“, § 27, odst. 1, písm. e) zákona č. 250/2000 Sb.

Soudím, že čtenářům není nutné podrobněji zdůvodňovat význam upřesnění výše uvedených termínů z platných právních norem a předpisů.

* * *

Na kultuře mi záleží – ať již ji každý z nás chápe jakkoliv a provozuje ji kdokoliv. Jinak bych nejspíše nemohla tuhle práci dělat více, než deset let. Možná trochu pomáhá i převzatý slogan „co mne nezabije, to mne posílí“ – a mne (popravdě řečeno) nejvíce posiluje, když mi sdělíte, že moje (naše) práce je pro Vás užitečná. Doufám proto, že laskaví čtenáři našeho měsíčníku mi odpustí vybočení z obvyklého věcného, systematického a pragmatického obsahu příspěvku. Slibuji, že v příštím textu se budu věnovat zcela praktickým záležitostem kultury. (Hlavně majetku a účetnictví.)

A protože nikdo nejsme dokonalý, tak i nám se vloudila chybička (časové prodlení) do obvyklého režimu rozesílání našich nabídkových letáků i do aktualizace našich www stránek. Proto využívám i této cesty, abych Vás upozornila na témata a termíny obvyklých konzultačních dnů. (První se konal dne 6. února 2003.)

Účetnictví příspěvkových organizací (zejména vyhl. č. 505/2002 Sb.)	Praha 6. 3. 2003
Zvláštnosti zřizovacích listin muzeí a galerií zřizovaných obcemi a kraji	Praha 3. 4. 2003
Souhrnně témata jarních konzultačních dnů	Olomouc 17. 4. 2003
Užití děl podléhajících ochraně podle zákona č. 121/2000 Sb. v místní kultuře	Praha 15. 5. 2003
Souvislosti poskytování informačních služeb, vydávání a veřejné šíření neperiodických publikací, prezentace na webových stránkách	Praha 4. 9. 2003
Činnosti příspěvkových organizací kultury a jejich vazba na vnitřní předpisy (organizační řád, pracovní řád apod. vč. ekonomických souvislostí)	Praha 2. 10. 2003
Souhrnně všechna témata podzimních konzultačních dnů	Olomouc 16. 10. 2003
Aktuální informace o předpokládaných změnách v místní kultuře v roce 2004	Praha 6. 11. 2003

A na úplný závěr ještě jedno malé katastrofické upozornění. Myšlenka standardů veřejných služeb kultury stále žije!! V podobě zákonem stanovených povinností územní samosprávy zajistit standard veřejných služeb kultury. Nikdo sice zatím neví, jak definovat jejich kvalitativní a kvantitativní parametry, ale již je jisté, že každý, kdo bude veřejné služby kultury poskytovat, by měl být atestován. Nejlépe nějakým nezávislým (podnikatelským) subjektem. Zatím sice není jasné, kdo to bude platit, ale to je detail...

Nezoufejte, ostatně obvykle je všechno jinak. Těším se s Vámi na shledanou buď v příštím čísle našeho měsíčníku nebo na telefonu: 221 507 941 nebo na e-mailové adrese: regis@ipos-mk.cz, osobně vyběhám poštu na adrese: mockovciakova@ipos-mk.cz

Alena Mockovčiaková

(PhDr. Alena Mockovčiaková je vedoucí útvaru IPOS-Regis)

INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO MÍSTNÍ KULTURU, PRAHA